

Društvo Jarina Bohinj
Srednja vas 79
4267 Srednja vas v Bohinju
Društvo v javnem interesu na področju kulture

info@jarina.org

DŠ: 16647262

MŠ: 5768586

Ministrstvo za okolje in prostor Republike Slovenije
Dunajska 48
1000 Ljubljana

10.6.2019

**Pripombe in predlogi k Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o ohranjanju narave
(007-596/2018 - 7. 5. 2019)**

Spoštovani!

Kot društvo v javnem interesu na področju kulturne dediščine, ki se dejavno vključuje tudi na področje naravovarstva, v okviru javne razprave pošiljamo pripombe k gradivu osnutka *Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o ohranjanju narave*.

Predlogi, ki smo jih člani sprejeli po dopisnem usklajevanju v mesecu maju, so pospremljeni z nekaterimi obrazložitvami.

Našo dejavnost s področja varstva in ohranjanja narave izkazujemo na spletni strani Naravovarstvena in okoljska etična misel na Slovenskem (www.noemis.jarina.org)

Lep pozdrav!

Jurij Dobravec,
tajnik in vodja projektov

Pripombe in predlogi k Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o ohranjanju narave (007-596/2018 - 7. 5. 2019)

1. Izhodišča

Zakon o ohranjanju narave »*določa ukrepe ohranjanja biotske raznovrstnosti in sistem varstva naravnih vrednot*«, njegov namen pa je »*ohranjanje narave*.« V diktiji tega odstavka je zajeto bistvo dejavnosti. Besedna zveza »naravna vrednota« se je uveljavila v slovenskem pravnem prostoru kot tehnični izraz za določene (izbrane) dele narave. Vseeno pa se moramo zavedati, da beseda »vrednota« pomeni tudi etično kategorijo vrednosti. V tem smislu moramo biti pazljivi, da narave, ki ni »naravna vrednota« ne bi smatrali kot vrednoto in bi varovanje opuščali.

Pravnoformalno izhaja iz Zakona o varstvu okolja, vsebinsko pa iz desetletij predhodnih predpisov s področja naravovarstva. Osnovno besedilo iz leta 1996 je bilo večkrat spremenjeno in dopolnjeno, zadnjič aprila 2018.

Obseg sedanjih sprememb preseneča. Pripravljalet v letu 2019 v Osnutku (007-596/2018 dne 7. 5. 2019) utemeljuje, iz katerih razlogov je potrebno leta 2014 noveliran ZON ponovno spremeniti in dopolniti v sedmih vsebinskih točkah, ki jih imenuje »ključne rešitve«:

- 1.1. Uskladitev določb ZON s predpisi na področju prostora in graditve objektov, zaradi sprememb systemske zakonodaje na teh dveh področjih
- 1.2. Nadgradnja področja gojitve živali
- 1.3. Podrobnejša ureditev in regulacija splošne in posebne rabe delov narave
- 1.4. Ureditev odškodnin zaradi povzročitve škode po zavarovanih vrstah
- 1.5. Ureditev področja invazivnih vrst zaradi spremembe prava EU
- 1.6. Dopolnitev določb, ki se nanašajo na ureditev področja vožnje v naravnem okolju, zaradi zagotavljanja večje učinkovitosti in izvedljivosti zakonskih določb;
- 1.7. Dopolnitev določb glede neposrednega nadzora, z namenom njegovega učinkovitejšega izvajanja

Vsebinska obrazložitev vseh ključnih rešitev je navedena na straneh 2 do 11.

Nabor razlogov za novelo na strani 2 kaže, da gre za v principu dva tipa popravkov in dopolnil:

- tehnični popravki zaradi drugih predpisov, ki so bili sprejeti od zadnje novelacije ZON
- spremembe, ki povečajo učinkovitost naravovarstvenih služb

Zainteresirana javnost je bila k pripombam in predlogom pozvana 7.5.2019. Nekaterim deležnikom je bilo obvestilo o proceduri spreminjanja ZON poslano tudi neposredno.

Prispevek Društva Jarina Bohinj, ki deluje kot društvo v javnem interesu na področju kulturne dediščine in kot eno svojih ključnih dejavnosti posega na področje naravovarstvene etike, je razdeljen na dve poglavji: *Pripombe (poglavje 2)*, kjer opozarjamo na splošne nedoslednosti ZON in področja naravovarstva, in *Predlogi*, kjer navajamo konkretne predloge popravkov (poglavje 3) oziroma dopolnitev s pomembnim členom (poglavje 4).

2. Pripombe

Prvi problem, ki izhaja že iz prvega stavka zakona, izraža pa se tudi v nadaljevanju besedila, je neuskklajenost dikcije z Ustavo Republike Slovenije. Zavedanje ta neuskklajenosti se odraža v napovednem odstavku Osnutka, kjer pripravljalec poleg terminov, ki izhajajo iz mednarodnih dokumentov (in jih verjetno ni moč usklajevati), govori o 'ohranjanju narave', 'varstvu narave' in 'varstvu naravne dediščine', torej izrazih, ki so izključno zadeva zakonodaje RS.

Problem neskladnosti z Ustavo RS smo s stališča naše NVO podrobneje obrazložili v pripombah na Nacionalni program varstva narave (NPVN) jeseni 2017. Naše pripombe so bile sprejet v obravnavo na MOP in je tudi javno dostopen: http://noemis.jarina.org/jarina_npvo_2017.pdf (str. 5–7). Posamezne sorodne ideje iz takratnih pripomb je slutiti tudi v tukaj obravnavanem Zakonu oziroma njegovih obrazložitvah.

Morda je procedura dopolnitve ZON priložnost, da se naredi še kakšen korak naprej in besedno zavajanje javnost enkrat dokončno uskladi.

Drugi sistemski problem je, da RS nima Nacionalnega programa varstva okolja (NPVO), katerega del je tudi NPVN. 94. člen ZON zelo jasno določa, da se s tem programom določa obseg javnega interesa ohranjanja narave. Posledično torej, če Program ni pripravljen in ga Državni zbor ne sprejme oziroma ga država sploh nima (in politiki potem ne vedo, kaj bi s tem naravovarstvom sploh počeli), lahko drugi resorji z enakovrednimi predpisi določajo javni interes, oziroma v konkretnih primerih v javni interes nekega sektorja. To je povsem legalno in demokratično, redko pa je hkrati v korist javnega interesa ohranjanja narave. Dolžnost javne službe ohranjanja narave je, da zadeve uredi transparentno, in da za uveljavitev svojega poslanstva uporabi vsa pravna orodja, vključno z NPVN.

Problem neobstoja NPVN se pri Osnutku Zakona, ki ga obravnavamo, razkrije že v naboru razlogov in naboru rešitev. Namreč, v več primerih se vidi, da gre za poskuse reševanja, kar se rešiti da. Tak pristop bi bil morda upravičen za nevladne organizacije ali civilne pobude, nedopustno pa je za sistemsko reševanje na ravni ministrstva in sprememb zakona.

3. Predlogi dopolnitve členov

Pri dopolnitvah posebej izpostavljamo dodatek pri razlagi pojmov (3.1). Ostale točke (3.2 – 3.4) so bolj tehnične narave in izhajajo iz praktičnih izkušenj naših članov na obeh straneh: pri naravovarstvu oziroma analitiki podatkov iz narave in vplivov človeka ter pri fotografsko-filmskem ustvarjanju.

3.1

2. člen, ki spreminja 11. člen ZON (določitev pojmov) se v 3. alineji spremni/dopolni takole:

3. Ekološka in socialna funkcija lastnine pomeni takšno ravnanje z lastnino, ki v ekosistemih zagotavlja naravno ravnovesje, omogoča življenje ter dolgoročno preživetje rastlinskih in živalskih vrst, lastnike pa zavezuje k etičnemu odnosu do narave in družbeno odgovornem ravnanju z njo.

Obrazložitev. Lastnina se nanaša na lastnika, sedanji predlog pa jim nalaga naloge, ki jih lastniki v RS niso zmožni izpolnjevati, saj imajo v veliki večini premalo znanja. Sedanji predlog definicije, ki ga sicer pozdravljamo, ker sledi določbi Ustave RS, namreč ostane v zraku in ničemur ne služi. Državljan namreč ne ve in ne more razbrati, čemu in zakaj ima njegova/njena lastnina ekološko funkcijo.

Ustava RS, in na tem mestu skladen ZON (naslov 9. člena), navajata ekološko in socialno funkcijo lastnine *skupaj*. Smiselno je torej tej dikciji slediti in sedanji dokaj solidni dikciji naravoslovno strokovne obrazložitve dodati *razlog* za 'ekološki' oziroma naravovarstveni odnos do lastnine, ki pa je družben (socialen). Tu se sklicujemo na izhodiščna načela naravovarstvene dejavnosti, ki je v temelju *družbeni dogovor*. Preprosteje povedano, naravovarstvo ni narava kot taka, ampak odnos človeka/družbe do narave, v kateri biva. Zato se družba odloči, da bo naravo ali njene dele varovala. Ker so območja varovane narave v lasti zelo različnih subjektov, je seveda zagotavljanje ustreznega ravnanja možnost s prisilo ali z dogovorom. Zaradi velikega števila lastnikov, je v Sloveniji posamični dogovor neizvedljiv, zato je največ mogoče storiti s tem, da lastnikom predočimo dolžnost do narave, ki je skupno dobro.

Dopolnjena definicija ima pomembno ozaveščevalno noto. Poleg tega, da je družbenem smislu bolj skladna z zakonsko določbo 1. odstavka 9. člena, predvsem dobronamernim lastnikom nakaže njihovo izjemno pomembno vlogo pri ohranjanju narave.

3.2

17. člen, ki dodaja 41.b člen (4) odstavek:

Naj se doda besedo »prostorski«

... Na spletnem portalu so javno dostopni **prostorski** podatki o delih narave, na katerih se lahko izvaja posamezna ...

Na koncu 4. odstavka naj se doda:

... izvajanje posebne rabe. **Pravice posebne rabe za fotografsko, filmsko in video snemanje ni mogoče pridobiti dvema ali več prosilcema za isto območje in v istem časovnem obdobju.**

S tem bi se preprečile kolizije, ki lahko kvarno vplivajo na življenje narave.

v 9 odstavku se doda: »ali območjem«

.... geolociranim mestom **ali območjem** izvajanja

za 10 odstavkom predlagamo, da se doda

(11) V primeru posebne rabe fotografskega, filmskega ali video snemanja v zavarovanem območju, organ lahko koristniku naroči, da pri javnem predvajanju na primeren način navede ime zavarovanega območja, oziroma tudi državo, če gre za snemalce iz tujine.

(12) Za arhivske potrebe naravovarstva je koristnik javni službi dolžan odstopiti en izvod javno predvajanega dela gradiva, ki ga posname v okviru koriščenja posebne rabe.

3.3

18. člen, ki ureja 42. člen

Potrebno je urediti, kaj bo z zgrajeno infrastrukturo in ostalo opremo, če izvajalec opusti posebno rabo. Področje je s stališča narave zelo pomembno predvsem srednjeročno in s stališča lepote krajine in splošne urejenosti. Dolgoročno bo seveda narava sama zakrila tovrstno onesnaženje. Društvo lahko tu le apelira na pristojne organe. Morda bi bilo smiselno že ob izdaji dovoljenja to urediti, npr., da potem dolžnost pripade občini ali upravi ZO.

Potrebna širša razprava.

3.4.

22. člen, ki ureja 66. člen

Zdi se, da člen še sploh ni implementiran. Predlagamo dodatno določbi:

(4) Za že ustanovljena zavarovana območja se vpis v zemljiško knjigo in izdaja odločb lastnikom izvede v enem letu od sprejetja tega zakona.

(5) Vrhovno sodišče zapis o pravnem dejstvu vključi v Redni izpis iz zemljiške knjige, kjer navede pravno podlago zavarovanja.

4. Predlog dodatnega člena

4.1 Predlog besedila

XY. člen

(naravovarstveno-etična komisija)

(1) Za reševanje posamezne dileme in konflikta javnih interesov znotraj področja ohranjanja narave in varstva okolja lahko minister s sklepom ustanovi veččlansko naravovarstvenoetično komisijo, ki je sestavljena iz predstavnikov znanstvenih disciplin obravnavanih naravnih vrednot, etikov z referencami s področja naravovarstva, nevladnih organizacij in lokalne skupnosti, če gre za lokalni primer. V primeru reševanja javnega interesa na območju celotne države ali večjih delov je v komisiji potrebno zagotoviti uravnoteženo regionalno zastopnost članstva.

(2) Naloge komisije so:

- da etično presoja primer konfliktov meril ali smernic

- da o svojih ugotovitvah sprejema sklepe in jih javno objavi
- svoje odločitve predlaga ministru
- ...

Komisija se odloča z navadno večino, odločitve pa se javno objavijo. Posamezni člani lahko podajo ločena mnenja, ki so javno objavljena skupaj z izrekom odločitve.

(3) Javna služba ohranjanja narave je dolžna etični komisiji preskrbeti vse potrebne znanstvene podatke in strokovne podlage, vključno z znano zgodovino obravnavane tematike.

(4) Minister za koordinacijo pooblasti ustreznega javnega uslužbenca s področja naravovarstva, ki pripravi tudi poslovnik. Delovanje komisije je začasno, do odločbe glede konflikta javnih interesov, ki jo mora komisija sprejeti v roku enega meseca. Delo v komisiji je častno. Članice in člani ali njihove organizacije so upravičeni do povrnitve materialni stroškov.

4.2 Obrazložitev

1.2.1 Stanje v praksi

Znotraj področja naravovarstva, predvsem pa vse pogostejše v okviru okoljevarstva (kakor izraza tolmačimo v slovenski zakonodaji in kakor je to tudi hierarhično opredeljeno), narašča število nasprotij različnih javnih interesov. Ti nasprotujoči si javni interesi poleg tega, da so povsem legitimni, tudi vsi sodijo na širše področje varovanja narave. Javnost jih skozi medije dojema kot isto področje.

Primerov je mnogo. Nedavni npr. na Muri, kjer v bistvu ne vemo, ali bi se v smislu javnega interesa usmerili v enega od 'čistejših' načinov pridobivanja energije ali v ohranitev 'relativno dobro ohranjenih' ekosistemov. Ta povsem praktično-etična dilema se poglobi, če podrobno pogledamo interese turističnih organizacij, ki Muro vidijo v smislu (so)naravne gospodarske dejavnosti. Vrh vsega iz vrednotenja posameznih skupin živalskih vrst, rastlin in habitatov ni razvidno, čemu, kako in zakaj se bo posamezni skupini dajalo prednost v prihodnje. Sprejemljivosti za naravo namreč – z izjemo uvodnih deklarativnih stavkov, ki povzamejo predpise – le v izjemno redkih primerih vsebujejo naravovarstveno-etično sintezo, iz katere bi laični javnosti bile jasne prioritete ohranjanja.

Drugače povedano, javnost ne razume, kar naj bi bilo poklicnim naravovarstvenikom že v osnovi jasno, npr. zakaj v vseh učbenikih govorimo o čisti energiji hidroelektrarn (in NNS uporabljajo električne avtomobile), hkrati pa uradne ustanove s področja naravovarstva in NVO hidroelektrarnam nasprotujejo.

Možnost konfliktov javnih interesov na najbolj občutljivem področju gradenj je nedavno poglobila še gradbena zakonodaja, ki del pravno-upravnega reševanja morebitnih sporov v bistvu odvzema naravovarstveni stroki, in jih prepušča uradniku na UE in proceduri po ZUP. Te konflikte sicer na nekoliko avtoritarni način opredeljuje sedanjí 101c člen. Vendar očitno samo za področje gradenj.

Podobni konflikti, le večkrat tolerantno zakriti, se pojavljajo tudi znotraj naravovarstva. Že pred leti, je bila v mednarodni javnosti v okviru projekta PALPIS predstavljena dilema, kaj je na Polovniku v okviru Natrua 2000 območja pomembneje ohranjati: rjavega medveda ali črtastega medvedka (glej:

J. Dobravec, *Can management of Natura 2000 priority species cause internal conflict - case of brown bear (Ursus arctos) and tiger moth (Callimorpha quadripunctaria) on alpine pastures*; Konferenca ALPARC, 2009). Taki konflikti javnih interesov najpogosteje nastanejo med dvema ali skupinami naravoslovcev ali naravovarstvenikov, ki se se vsak specialistično ukvarja s posameznimi skupinami živalskih ali rastlinskih vrst. Dosedanjih rešitev sploh nismo iskali, v praksi pa se zdi, da so odvisne od ugleda in medijske spretnosti zagovornikov posameznih skupin. Dilema tega konflikta se še poveča na področjih taksonomskih skupin (npr. glive, mahovi ...), ki so v Sloveniji naravovarstveno povsem zapostavljene zaradi pomanjkanja oziroma nezanesljivosti podatkov.

Pričakovati je, da se bodo konflikti javnih naravovarstvenih interesov v kratkem pojavili na področju regulacije invazivk. Namreč, rigorozne regulativne metode, kakršne se trenutno uveljavljajo, in se deloma kažejo tudi v tem obravnavanem predlogu, lahko nevarno posegajo v življenjski prostor zapostavljenih avtohtonih vrst, predvsem v mikrohabitatih. Popularnost in nuja odstranjevanja pa skorajda onemogoča, da bi se ustrezno (vsaj) opredelili do vrednosti ekosistemov, v katerih se kontaminacija ali invazija zgodi. Posebno nevarno je, ker v večini primerov ob odstranjevanju invazivnih vrst sploh nimamo popisov oziroma podatkov o izvirnem stanju.

Nekaj primerov etičnih dilem smo v slovenskem prostoru skušali reševati po sodni poti. S sodnimi postopki je npr. TNP in kasneje celo ministrstvo skušalo urediti konflikt javnega interesa naravovarstva in (na videz) rekreacijske dejavnosti na Rudnem polju. Javnost rekreacijo v naravi razume kot povsem naravi prijazno dejavnost, ki je združljiva z naravovarstvom. Posamezni primeri so 'posebni' le znotraj stroke. Vsekakor pa tudi pri sodni poti velja, da je običajno počasna, nekoliko odvisna od politike, predvsem pa ni dolgoročna, saj so zakoni pri nas relativno odprti in jih je moč hitro spreminjati.

4.2 Pravno stanje

NPVN kot izhodiščno opredelitev v 94. členu ZON navaja »obseg javnega interesa pri ohranjanju biotske raznovrstnosti in varstvu naravnih vrednot.«¹ Ker NPVN sprejme DZ za najmanj 10 let, v njem ne morejo biti opredeljen javni interes akutnih konfliktnih primerov, ki se nastanejo vmes. Konflikti naravovarstvenih (in/ali okoljevarstvenih) javnih interesov se skuša reševati po treh poteh ki pa za naravo niso učinkovite: [1] po sodni poti delujejo inštitucije, [2] posamezniki in NVO skušajo s protesti, ali [3] – kadar gre za zadeve EU – s prijavo ali tožbami na pristojne evropske inštitucije.

[1] Sodišča nimajo učinkovite pravne osnove, niti pravne prakse. Etika ni stvar sodišč. Delno bi si pomagali z izvedenci za varstvo narave, vendar je zaradi majhnega števila sodnih primerov inštitut tovrstnega izvedenca vprašljiv, kot je vprašljiva tudi procedura za pridobitev naziva. Imenik sodnih izvedencev priča, da se naziv kombinira s povsem tehničnimi zadevami 'ekologije', torej vsebinami, ki pokrivajo smeti, izpuste, komunalno ipd., kaj je daleč od usmeritev in vsebine ZON.

[2] Protesti, če so uspešni, običajno učinkujejo le v času posamezne vlade, celo odvisno od trenutne volje osebe pristojnega ministra ali razmer moči neke politične koalicije trenutne oblasti. S stališča reševanja naravovarstvenih dilem družbenega interesa je to povsem nesprejemljivo, saj so rešitve – kot je razvidno iz javno znanih primerov – povsem odvisne od dnevne politike.

¹ Ker RS trenutno nima NPVN, seveda niti okvirno reševanje te dileme ni mogoče.

[3] Reševanje konfliktov javnih interesov na ravni naddržavnih inštitucij je seveda učinkovito in po izkušnjah sodeč učinkovito, vendar ima predvsem dva problema. Prvič, obravnava lahko le javni interes naddržavne organizacije, npr. Natura 2000 le vrste, ki so v interesu EU. Drugič, postopki so lahko dolgi in imajo tudi možnost proceduralnih zapletov, kar gre vse na škodo narave in reševanja akutnega problema. Poleg tega obstaja nevarnost izrabljanja te poti pri diplomatskih zadevah drugih meddržavnih področij.

4.3 Vidiki reševanja

V preteklosti so v Sloveniji že obstajale zamisli o uvedbi inštituta t.i. zagovornika pravic narave. Vendar se je takrat pojavilo več vsebinskih in proceduralnih dilem. Zdi se tudi, da je zamišljeni inštitut morda skušal le prenesti sistem sodnega izvedenstva pod okrilje naravovarstvene zakonodaje, kar bi sicer lahko pomenilo pomemben napredek glede na sedanje stanje v praksi. Stalnost morebitnega zagovornika pravic narave s seboj prinaša nevarnost bodisi enostranskosti (v primeru trajnejšega imenovanja) ali odvisnosti od trenutne politike.

Trenutno rešitev v tej smeri opredeljuje 118. člen, kjer naloge dodeljuje ZRSVN. Vendar reševanje naravovarstvenoetičnih konfliktov znotraj javne uprave ne more biti neodvisna, saj ne gre za strokovna vprašanja, ki jih zavod po zakonodaji pokriva. Javni interes se omenja tudi pri nevladnih organizacijah, vendar je tu dilema njihove specialnosti, ki 'javni interes običajno zoži na taksonomsko skupino, kateri se NVO specialistično posveča. Status javnega interesa nevladnih ustanov, kakor se je uveljavil v zakonodaji RS, v splošnem sicer ni prvenstveno namenjen reševanju etičnih dilem, in le področje naravovarstva mu dodeljuje izjemno odgovornost poseganja na pravno področje.

Sistem namenske naravovarstvenoetične komisije poznajo npr. nekateri narodni parki in države v ZDA. Okvir jim je določil zvezni zakon, bistvena naloga pa ni neko romantično razmišljanje o tem, kaj je v naravi bolj pomembno, ampak odgovorno presojanje, katere vrste rastlin, živali in drugih skupin v danem trenutku, v danih okoliščinah, in po najboljšem možnem znanju vredno ohraniti, katere pa žrtvovati. Tu posežemo na zelo pomembno področje, ki se mu naravovarstvo rado izogiba. Namreč, človek je v vsakem primeru do določene mere uničevalec, narava pa v vsakem primeru deluje evolucijsko izravnalno. Sledi, da se naravovarstveniki moramo zavedati, da je narava dinamična in da je brezpogojno načelo 'varovati vse', lahko zelo nevarno tudi za naravo samo.

4.4 Zasnova operativne izvedbe

Takšne komisije so po svetu ustanovljene v pravnih sistemih, vendar so glede vsebin od njega popolnoma neodvisne (podobno kot npr. znanost).

Naravovarstvenoetična komisija v Sloveniji bi morala biti obvezno veččlanska (vsaj 5 izvedencev) in nikakor ne bi smel biti stalni inštitut. Večje število članic in članov pomeni vertikalno in horizontalno pokrivanje bioloških disciplin, ki jih dilema zadeva, etikov z naravovarstvenimi referencami, in strokovnjakov iz javnih služb, predstavnikov NVO ipd. Začasnost oziroma projektnost pomeni možnost dinamike glede na konkretno potrebno reševanje dileme.

5 Sklep

Jarina Bohinj kot društvo v javnem interesu na področju kulturne dediščine se o okviru svojih naravovarstveno etičnih in podatkovnih dejavnosti dejavno vključuje v družbeno dogajanje na področju slovenske dediščine. Poleg obsežne publicistike v slovenskem prostoru in ozaveščanju preko spletnih medijev, reference s področja naravovarstvene etike izkazujemo tudi v mednarodnem prostoru.

Eno od področij, v katerim je mogoče dileme deloma reševati, je tudi pravni sistem oziroma zakonodaja. ZON ima za strateško načrtovanje na področju ohranjanja narave izjemno dober inštrument Nacionalni program varstva narave. Žal se pristojne službe tega orodja ne poslužujejo v zadostni meri, oziroma ga ne jemljejo prednostno. Po drugi strani naravovarstvene nevladne organizacije skušajo pristopiti k reševanju, vendar je prevlada sektorskega reševanja več kot očitna. Celovitih rešitev torej ni, sploh pa ostaja kljub NPVN in ZON odprto vprašanje varovanje narave v Sloveniji, ki ni t.i. 'naravna vrednota'.

Strokovne dejavnosti društva segajo tudi na področja zbiranje in predvsem analitike podatkov narave in kulturne dediščine. V sedanjem ZON in glede na predlog, ki je bil dan v javno obravnavo, na tem področju ne vidimo nobenih ključnih težav, ki bi preprečevale ali ovirale podatkovno in analitsko delo nevladnih ustanov, glede na izkušnje pa verjetno tudi ne pristojnih državnih inštitucij.

Društvo svojo vlogo v slovenski naravovarstveni in splošni javnosti vidi predvsem v prihodnosti. Na osnovi odgovornih odločitev danes je namreč mogoče bolje zagotavljati uspehe v prihodnosti. Očitno je, da se število naravovarstvenoetične dileme povečuje. To je pozitivno v smislu pokazatelja, da se na tem področju več in bolj intenzivno dogaja. Vendar moramo biti pazljivi, da nam temeljne zadeve, torej usmerjanje odnosa človeka do ostale narave ne uide iz vaje. Naše delovanje je preventivno, torej etika naravovarstva vnaprej, preden bo potrebno stopiti na pravno pot ali uveljaviti kaznovalno politiko. Seveda pa, ker živimo v demokratično urejeni državi, je tudi za takšno dejavnost potreben pravni okvir.

Varstvo narave je družbeni dogovor. To ne pomeni samo pravno zavezujočih aktov, ki delujejo neredko represivno. Prav tako ne pomeni oddaljene znanstveno akademske razprave ali strogo objektivističnih podatkov. Tudi s oženjem ozaveščevalnih akcij na otroke, kar se naravovarstvu edino še zdi, da lahko uspe, ni mogoče dolgoročno strateško planirati. Naš odgovor išče širšo, naravoslovno in družbeno sprejemljivo dinamično ravnovesje.

Pripravljeno in potrjeno 9.6.2019